

Kuidas toimida uues andmekaitseõiguses?

19.03.2019

Alates 25.05.2018 hakati kohaldama Euroopa Liidu [isikuandmete kaitse üldmäärust 2016/679](#) [1], mis muutis kehtetuks 1995. aastast pärinenud [andmekaitse direktiiv 95/46](#) [2]. Kuigi üldmäärus on otsekohalduv, jätab ta liikmesriikide seadusandjatele teatud mänguruumi. Seda iseäranis avaliku sektori andmetöötlustes.

Andmekaitseõiguse vundament on ikka seesama mis enne. Kõik senised andmekaitse direktiivist tulenevad ning tänases Eesti seaduses kajastuvad põhimõtted kehtivad ikka edasi.

Tõsi, vana vundamenti (seniste põhimõtete) peale on ehitatud uus, senisest suurem hoone (uue sõnastusega õigusaktid). Ühe maja mööbel ei pruugi täpselt sobida teise majja. Samamoodi ei pruugi kõik senised ettevõtetes ja asutustes kasutusel olevad infohaldusviisid ja käitumismustrid, lepinguvormid ja dokumendipõhjad sobida uude olukorda.

Üldmääruse läbiv joon on riskipõhine lähenemine. Mida tundlikum andmetöötlus, seda rangemad reeglid. Ettevõtte ja asutus, kel [tundlikku andmetöötlust](#) [3] pole ning kes ka seni reegleid korralikult täitis, ei pea suuri muudatusi tegema.

Kes aga kogub ja kasutab tundlikku isikuteavet ja suuri andmemassiive, teeb automaatprofileerimist või ulatuslikku kaamerajälgimist, peaks kindlasti oma töökorralduse, infosüsteemid ja dokumendipõhjad üle vaatama.

Suurim sisuline muutus on isikuandmete ülekantavus. Inimene võib võtta oma digitaalandmed ettevõtte A ning viia nad ettevõttesse B. Ettevõttel, kel põhjust oodata selliseid soove hulgi, on mõistlik kulude optimeerimiseks ning klientide rahuolu suurendamiseks oma infosüsteem(id) üle vaadata – et andmeid oleks võimalikult hõlbud ja lihtne üle kanda. Arvestama peab ka struktureeritud üldkasutatava masinloetava vormingu nõudega.

2018. a. muudatusteks valmistumisel pidas inspeksioon nõu ettevõtlus- ja erialaorganisatsioonide ning ülikoolidega. Selle tulemusena sündis 21.12.2016 [andmekaitse spetsialisti ülesannete, teadmiste ja oskuste kirjeldus](#) [4].

Uus andmekaitseõigus sisaldab era- ja avaliku sektori jaoks päris arvestatavaid erisusi. Seetõttu jagame põhisoovitused kaheks: soovitused ettevõtjatele ja soovitused asutuste juhtidele.

Soovitused ettevõtjatele

Andmekaitse spetsialist

Sõltumata sellest, kas peate üldmääruse kohaselt (art. 37-39) määrama **andmekaitse spetsialisti** või mitte, leidke endale abiks asjatundja. Ärge usaldage diletante! Vaadake, kas saadate omaenda töötaja soliidsele täiendkoolitusele või kas majaväline nõustaja on asjakohast koolitust saanud. Ta peab oskama sidustada andmekaitse ja infoturbe nõudeid reaalselt Teie ettevõtte tööprotsesside ja infosüsteemidega. Teil ei ole kasu teoreetikust, kes oskab vaid papagoina õigusnorme korrutada.

Andmekaitse spetsialisti määramisest saab täpsemalt lugeda [siit](#). [5] Andmekaitse spetsialisti teadmised ja oskused on kirjeldatud [siin](#) [4].

Tervikhindamine

Kui isikuandmete kogumine ja kasutamine Teie ettevõttes on suuremahuline või sisaldab olulisi riske,

siis võtke ette oma **andmetöötlaste tervikhindamine**. Vaadake uue andmekaitseõiguse pilguga üle kogu oma töökorraldus, infosüsteemid ja dokumendipõhjad. Niiviisi saate ühekorraga tervikliku tulemuse, mis

- sisaldab andmekaitsealist mõjuhinnangut (üldmääruse art. 35) koos riskide maandamisega,
- sisustab andmetöötlaste registri (art. 30),
- juurutab lõimitud ja vaikimisi andmekaitset (art. 25),
- juurutab rikkumistest teatamise protseduurid (art. 33, 34) ning
- dokumenteerib klientidele ja partneritele avaldamiseks ettevõtte andmekaitsetingimused (art. 12-22 nõuded).

Andmete ülekantavus

Kindlasti vaadake üle **andmete ülekantavus** (art. 20) oma tööprotsessides ja infosüsteemides. See saab tõenäoliselt olema rakendustegevustest kulukaim ja aeganõudvaim. Ülekantav info peab ju olema üldkasutatavas masinloetavas vormingus struktureeritud kujul. Ärge jätke seda viimasele minutile, sest seda võidakse Teilt nõuda juba üldmääruse kohaldamise esimesest päevast peale.

Soovitused asutuste juhtidele

Andmekaitse spetsialist

Andmekaitse spetsialisti (art. 37-39) määramine on kohustuslik kõigis avaliku sektori asutustes, muus on soovitus kokkulangev ettevõtetele antud soovitusena.

Tervikhindamine

Viige läbi oma asutuse andmetöötlaste tervikhindamine, mis arvestaks nii üldmäärust, avaliku teabe seadust kui konkreetselt Teie asutusele suunatud õigusakte. Teie töökorraldus, infosüsteemid ja dokumendipõhjad peavad nende kõigiga arvestama. Niiviisi saate ühekorraga tervikliku tulemuse, mis

- sisaldab andmekaitsealist mõjuhinnangut (üldmääruse art. 35) koos teabe avaandmetena kättesaadavaks tegemise mõjuhinnanguga (avaliku teabe seaduse § 3¹ lg 3 ja § 28 lg 1 p 31², sh nn massipiirangute ja litsentside seadmise vajaduse läbikaalumise),
- sisustab andmetöötlaste registri (art. 30),
- katab andmekogu pidamise seniste nõuete üldmäärusega vastavusse viimise koos andmekogu kohta riigi infosüsteemi haldussüsteemi sisestatu uuendamise (avaliku teabe seaduse 5¹. ptk),
- katab dokumendiregistri pidamise nõuded (avaliku teabe seaduse §-d 11 ja 12, sh 16.01.2016 jõustunud nõue näidata avalikus vaates füüsiliste isikute andmed umbisikustatult),
- juurutab lõimitud ja vaikimisi andmekaitset (art. 25),
- juurutab rikkumistest teatamise protseduurid (art. 33, 34) ning
- dokumenteerib asutuse andmetöötlaste tingimused (art. 12-22 nõuded), mis avaliku teabe seaduse § 28 lg 1 p 31¹ kohaselt tuleb avaldada asutuse võrgulehel.

Avaliku sektori asutused, kes pakuvad füüsilisest isikust klientidele kaupu ja teenuseid tsiviilõiguslikul alusel, peaksid rakendama **andmete ülekantavuse** sarnaselt ettevõtetega (art. 20).

Viljar Peep

Andmekaitse Inspektsiooni peadirektor

Soovitused pärinevad [Andmekaitse Inspeksiooni aastaraamatust](#) [6].

Allikas URL: https://www.aki.ee/et/soovitused_maaruseks_valmistumisel

Lingid:

[1] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&qid=1476170311681&from=ET>

[2] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1995L0046:20031120:ET:PDF>

[3] <http://www.aki.ee/et/mis-tavalised-isikuandmed-tundlikud-isikuandmed-ning-eriliiki-isikuandmed>

[4] <http://www.aki.ee/et/andmekaitseinspeksiooni-koostised/andmekaitseinspeksiooni-koostised-2017>

[5] <http://www.aki.ee/et/andmekaitseinspeksiooni-koostised/andmekaitseinspeksiooni-koostised-2017>

[6] <http://www.aki.ee/et/inspeksioon/aastaettekanded>